

Teatrul Național „Vasile Alecsandri“ din Iași

Vizita pe care Teatrul Național „Vasile Alecsandri“, din Iași, a întreprins-o în Capitală, cu șapte spectacole (trei din marele repertoriu clasic : *Cum vă place* de Shakespeare, *Don Carlos* de Schiller, *Chirița în provincie* de Vasile Alecsandri ; patru din cel contemporan : *Hoții de vultur* de D. R. Popescu, *Hardughia* de M. R. Iacoban, *Preferam să mor de ris* de Nelu Ionescu, *Calul verde* de Constantin Popa), n-a fost o vizită obișnuită, un turneu de rutină, ci ilustrarea unui program de politică culturală și teatrală, pe care puține teatre, cu un profil asemănător, îl au la ora actuală.

Precum a mărturisit și directorul-animator al scenei ieșene, dramaturgul M. R. Iacoban (la dezbateră organizată de A.T.M. pe marginea turneului), obiectivul acestui turneu a fost confruntarea, pe de o parte, cu un public obișnuit să beneficieze de multe și variate manifestări de artă teatrală, cum este publicul bucureștean, pe de alta, cu opinia criticii de specialitate, cu mișcarea artistică din Capitală, confruntare stimulatorie pentru colectivul ieșean.

Afișul turneului s-a impus, în primul rând, prin soliditatea criteriilor ideologice și estetice demonstrate atât în alegerea operelor clasice, cât și în promovarea literaturii originale contemporane. Clasicii prezenți în repertoriu confirmă calitatea culturală a acestuia. Shakespeare, Schiller, Alecsandri ! Selecția a ținut seama de rezonanța acestor glasuri în contemporaneitate, precum și de caracterul generos al partiturilor dramatice, în ceea ce privește posibilitățile de creație scenică.

Selecția pieselor originale reține autori reprezentativi și scrieri bogate în idei, cu o vădită și consecventă preferință pentru investigația morală ; cele trei drame, prospectând zone diferite în teritoriul conștiinței, se întîlnesc în afirmarea unor principii etice.

Revista noastră s-a pronunțat, pe larg, asupra tuturor acestor spectacole. Chiar în numărul de față, pot fi urmărite cronicile la recente premiere, *Preferam să mor de ris* și *Cum vă place*. De asemenea, revista și-a spus cuvîntul în privința

modului pozitiv în care înțelege teatrul din Iași să promoveze debutanții în dramaturgie. Piesa *Calul verde* * de Constantin Popa, spectacol de real succes, atît în fața publicului ieșean cît și a celui bucureștean, reprezintă neîndoios o izbîndă a teatrului. Am fi bucuroși dacă și alte teatre, din Capitală ca și din restul țării, ar fi tot atît de receptive și de prompte la debutul unor dramaturgi valoroși, cum s-a arătat a fi Teatrul Național din Iași.

Privite fiecare în parte, reprezentațiile ieșene nu vădesc echilibrul de forțe pe care-l prefigura repertoriul. Semnate de regizori diferiți ca experiență și formație, spectacolele sînt inegale, relevînd și dizarmonii lăuntrice. Efortul de împropătare a stilului de joc, vizibil în mai fiecare montare, este încă frinat de aspecte vetuste ale interpretării.

Concepute sub semnul reevaluării scenice innoitoare a piesei clasice, cele două montări, semnate de Nicoleta Toia (*Cum vă place*) și de Alexandru Dabija (*Chirița în provincie*), conțin un dezacord stilistic între diferitele compartimente ale reprezentației : între decor și costume, între costume și muzică, între toate acestea și interpretarea actoricească. Alături de roluri realizate cu mijloace de expresie sugestive, moderne, au apărut și interpretări aproximative, superficiale, clișeistice. Mai puțin evidente în *Chirița...* (unde în prim-plan a apărut totuși efortul de a privi într-o lumină nouă personajul central, efort soldat — datorită fericitei colaborări dintre foarte tînărul regizor și valoroasa actriță Tamara Buciuceanu, cu o realizare artistică de referință), inconsecvențele stilistice periclitează într-atît spectacolul *Cum vă place*, încît nu se mai poate distinge un punct de vedere regizoral coerent.

Sub bagheta experimentatului regizor Dan Nasta, spectacolul *Don Carlos* anunță intenția unei lecturi scenice moderne, cenzurate de luciditate ; demersul regizoral, axat pe stilizare, pe renunțarea la patetism, pe valorificarea cuvîntului, pe declamația sobră, tensionată, într-un cadru realizat cu bun-gust și eleganță, este, din cînd în cînd, contrazis de anumite stridențe ori ezitări în interpretare. Descifrarea limpede a mesajului, încercarea de a realiza un suport de teatralitate ideilor oferite spre dezbateră caracterizează și celelalte două montări ale lui Dan Nasta, cu piesele contemporane *Hardughia* și *Calul verde*. Spectacolele au apărut, însă, oarecum lipsite de strălucire ; imbinarea dintre realism și metaforă, soluțiile investite cu valoare de simbol, sesizarea timbrului specific al fiecărui autor

* Publicată în „Teatrul“, nr. 10/1981.

Scenă din spectacolul „Hoții de vulturi” de D. R. Popescu

cereau o plasticizare mai expresivă, anumite subtilități și nuanțe.

Piesă dificilă, în care planul unei realități dure se interferează mereu cu planul poetic-filozofic, iar umorul macabru coexistă cu lirismul și cu satira socială, *Preferam să mor de ris* de Nelu Ionescu a dobândit, sub îndrumarea atentă, echilibrată a regizorului Eugen Tudoran și prin dăruirea actorilor, o expresie scenică convingătoare.

Pe drept premiat la Festivalul național „Cântarea României”, spectacolul cu piesa *Hoții de vulturi*, în regia inspirată a lui Călin Florian, s-a bucurat de mare succes, datorită atât adevărului situațiilor și al caracterelor, cât și tonalității reprezentației, în care dramatismul, umorul, elementul pitoresc se potenzează reciproc.

La temelia activității teatrului ieșean stă contribuția majoră a actorilor. Teatrul Național „Vasile Alecsandri” dispune azi de un mănunchi de actori foarte buni, individualități puternice, capabili să se adapteze celor mai diverse modalități de expresie teatrală. Disponibilitățile lor pentru compoziții viguroase s-au concretizat diferit de la montare la montare. Actori maturi și cunoscuți Teofil Vâlcu, Sergiu Tudose, Emil Coșeriu, Dionisie Vitcu, Adina Popa, Liana Mărgineanu, Cornelia Gheorghiu, Petre Ciubotaru, Constantin Popa, Adrian Tuca, Virgil Costin, Virgil Raiciu, mai tinerii Florin Mircea, Valentin Ionescu, Dan Acioabăniței, Valeriu Oțeleanu, Gelu Zaharia, Despina Maru, Constantin Avă

danei, Mihaela Arsenescu și foarte tinerii Mircea Dascaluic și Doina Deleanu au făcut față, mai mult decât onorabil, acestui turneu de anvergură, aducând pe scenă adevărul personajelor, în expresii teatrale variate și adeseori originale. Acum, cel mai important obiectiv, pentru instituția ieșeană, este preocuparea consecventă pentru dezvoltarea, în continuare, a actorilor. Efortul deosebit, ale cărui rezultate — datorate stabilității cadrelor și amosferei creatoare instaurate — încep să se contureze, se cere susținut printr-un exercițiu continuu și valorificat printr-o concepție de teatru unitară și prin stiluri regizorale convergente. O îndrumare artistică în stare să înlăture asperitățile, hiatusurile, să consolideze legăturile dintre regizorii angajați și colaboratori, să deschidă mereu noi perspective de afirmare membrilor colectivului, are toate șansele să aducă trupa ieșeană în eșalonul de frunte al teatrului românesc. Prezența anumitor elemente de stil, în spectacolele văzute, constituie o bună premisă pentru a elimina din practica jocului sechelele moștenite din anii când acest teatru important activa fără un program.

Teatrul ieșean, care se arată deocamdată orientat spre spectacolul solid construit, dens și limpede, va apărea cu un chip întinerit atunci când încercările îndrăznețe, pe care, în mod firesc, tinde să le inițieze, se vor împlini într-o concepție regizorală coordonatoare, într-o scenografie mai inspirată și într-un joc de echipă.

Valeria DUCEA